

PEYZAJ MİMARLIĞINDA ETKİLİ TASARIM AKIMLARI

ROMANESK

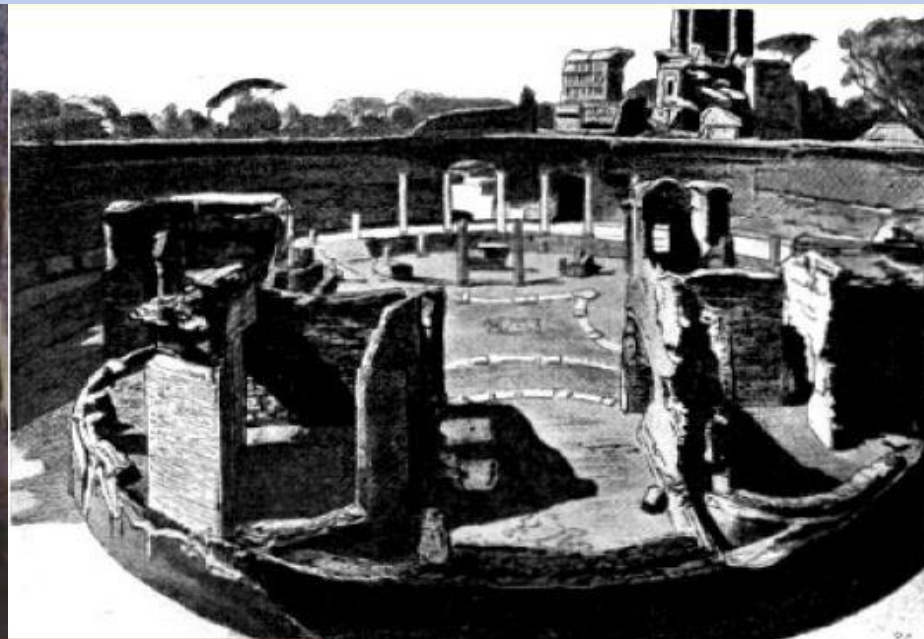
Romanesk , sözcük anlamıyla "Roma soyundan gelen", "Romalılardan gelen" anlamlarında bir önaddir. Genellikle "Roma tarzından gelen" anlamında kullanılır.

Romanesk şu anlamlar gelebilir:

Romanesk sanatı, 11. yy ile 13. yy ve sonrasına kadar Batı Avrupa'nın sanat anlayışı.

Romanesk mimari, 11. yy ile 13.yy arasında Avrupa'da ortaya çıkan mimari anlayış.

Roma Bahçe Sanatı, Roma'da bahçe sanatı, diğer sanat dallarında olduğu gibi Yunan sanatının etkisi altında kalmıştır. Roma sanatında da bitki motifleri, duvar kabartmalarında ve duvar resimlerinde çok kullanılmıştır. Roma'da halkın çeşitli sınıflara ayrılması, çeşitli tipte yerleşimleri doğurmuştur. Aristokrat sınıf şehrin kalabalık ve sıkıcı ortamından uzaklaşarak doğa ile iç içe, az bozulmuş alanlarda yaptırdıkları özel villalarda yaşamışlardır. Roma İmparatorluğu'nun bahçe sanatına katkısı da, daha çok sosyal ve kültürel tesisleri çevreleyen yeşil alanlar ve bu villa bahçeleri ile olmuştur. Günümüze kadar ulaşmış olan Roma'daki Hardian Villası, Tusci ve Laurentina Villaları ile Pompei Kenti kalıntıları Roma bahçe sanatının örneklerini yansıtmaktadır.

Hadrian Villası-Roma-İtalya

Villa Tusci (Roma, İtalya) Resim ve Planlar

**Villa Tusci
(Roma, İtalya)**

Resim ve Planlar

Pompei-İtalya

BAROK

Barok, Avrupa'da yaygınlaşan sanatta bir anlatım biçimidir. Barok kelimesi, İtalyanca düzensiz inci anlamına gelen *barroco* sözcüğünden türemiştir. Başlangıcı ve bitişi için kesin bir tarih verilememekle birlikte 14. ve 18. yüzyıllar arasında oluşup şeklini almış bir dönemdir. Mimarlık, müzik, resim ve heykelin etkileyici temalar altında birleştirilmesi amacını güder. Abartılı hareket duygusu ve net gözükten detayları ile dönemin müzik ve edebiyatında da kendini gösterir. Yoğun bir etki bırakan bu anlatım biçimi, kendi alanında fazla eser verildiğinden dolayı bir dönem adı olarak anılmaya başlanmıştır. 1699'da İtalya'da kilise etkisinde doğmuş ve tüm Avrupa'ya yayılmıştır.

Barok'a özgü bahçe sanatının örneklerini en çok Fransa'da görmemiz mümkündür. Fransız bahçelerinin gelişimi İtalya bahçelerinden etkilenerek başlamıştır. İtalyanlardan teras,basamak ve suyun farklı kullanımını benimsemeye çalışmışlardır. Daha sonra Fransa Gotik esas üzerine Rönesans bezemesi olarak yeni bir mimari geliştirmiş,zarif ve göz alıcı bir stil (barok stili) ortaya çıkmıştır. Barok sanatında süslemelerin ve çiçeklerin ağırlık kazandığı parterler bahçelerde ayrılmaz bir bütün olarak görülmüştür. Bahçelerde şimşir ve porsuk çalıları değişik formlar içinde kullanılmıştır.Su,fıskiye ve kaskatlarla kullanılmış Heykeller havuzların ayrılmaz bir parçası olmuştur. Vaux-le Vicomte, Versailles sarayları klasik barok stilinin en ünlü saray bahçeleridir.

Vaux-le-Vicomte

Vaux-le-Vicomte

KÜBİZM

20. yy resim sanatı hareketlerinden kübizm, pitoreskten sonra, peyzaj mimarlığı üzerinde gelenekselden kopuşu sağlamış. Önce şekilsel daha sonra da yapısal olarak en etkili kaynak olmuştur. Kübist kompozisyondaki mekansal fikirler peyzaj mimarlarını oldukça etkilemiştir. Kübist akımla birlikte mekanların, alanların, sistemlerin üst üste geçişi, oransal sistemler, renk tonlamaları ya da sentetik rekompozisyon yeni peyzaj anlayışına uyarlanmıştır. Le Corbusier, Gabriel Guevrekian, Kübizmin ilk örneklerini veren mimarlardır.

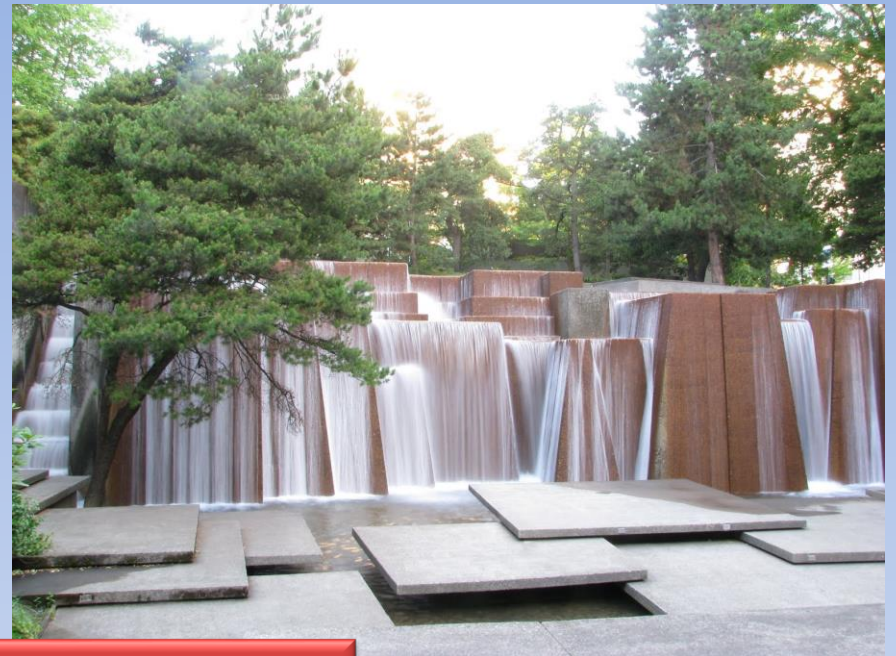

Gabriel Guevrekian-Water and light-Su ve Işık Bahçesi

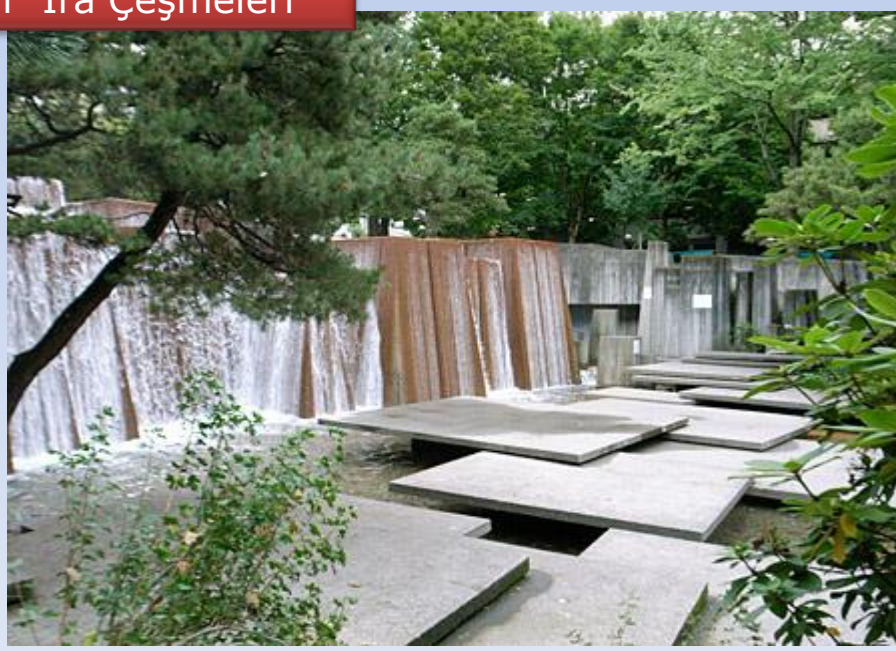
KONSTRÜKTİVİZM

Konstrüktivizm veya Konstrüktivist Mimari modern mimarinin bir formu olup daha çok Sovyetler Birliği'nde 1920'li yıllarda ve 1930'lu yılların başında yaygınlık kazanmış bir mimarlık akımıdır. Bu akım gelişmiş teknolojiyi ve mühendislik bilimlerini dönemin Komünist ideolojisine uygun bir sosyal amaçla birleştirmeyi ve bu amaç doğrultusunda tasarımlar yapmayı hedeflemiştir. Her ne kadar birbirisi ile rakip içinde birkaç grup olsa da, 1932 yılında tamamen popülerliğini kaybedene dek, birçok tasarımı uygulama fırsatı elde etmiş ve tamamlanmıştır.

1960'ların başında, Lawrence Halprin ve diğerleri, kişisel, domestik, alan duyarlı tasarım dillerini kamusal alana taşımıştır. Halprin'in "Ira Çeşmeleri Parkı" için kullandığı sert sınırlar konstrüktivist duvarlar ve gürleyen su kaskatları, Olmsted'in pitoresk parkları ve güzel kent hareketinin klasik ideallerine tezat oluşturarak fark edilebilir bir modernist stil haline gelmiştir.

Lawrence Halprin "İra Çesmeleri"

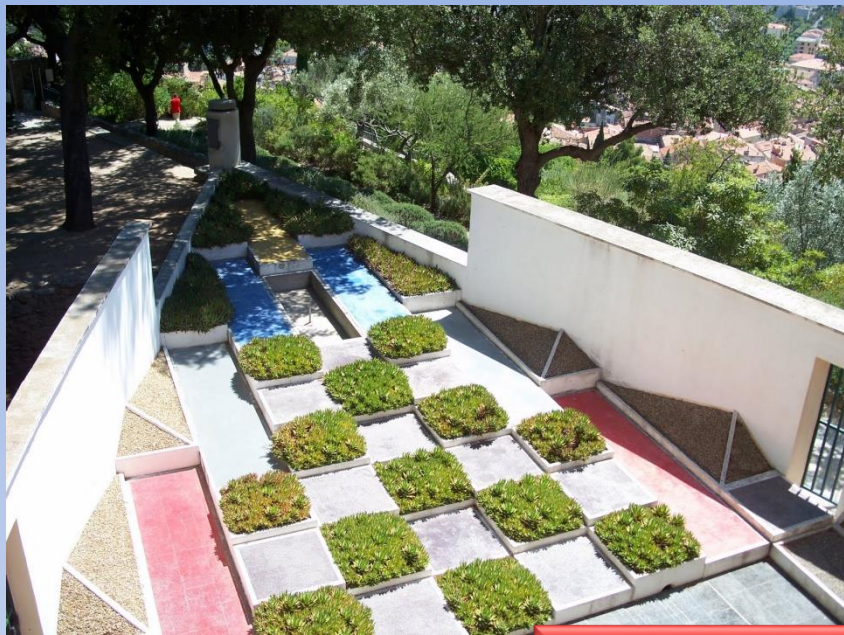

MODERNİZM

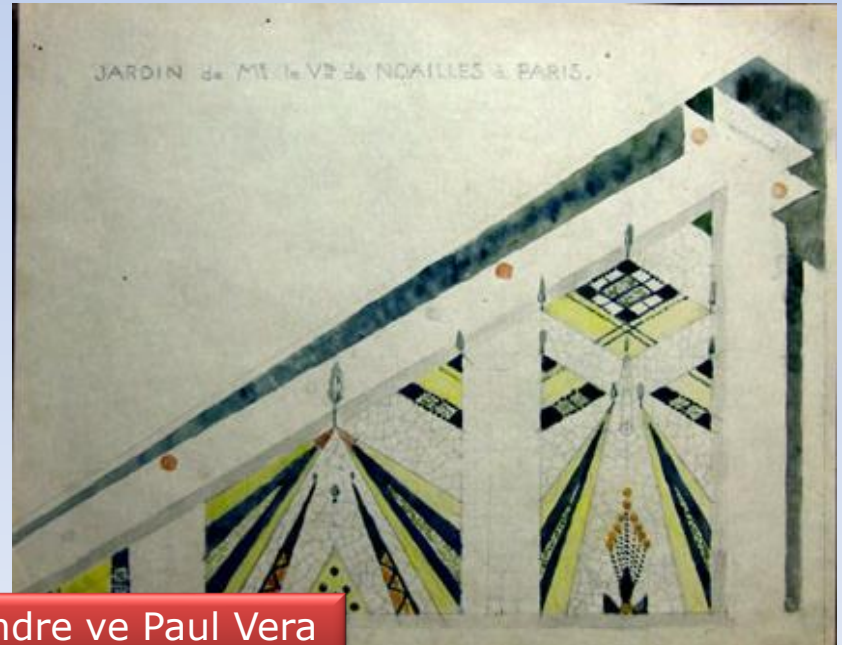
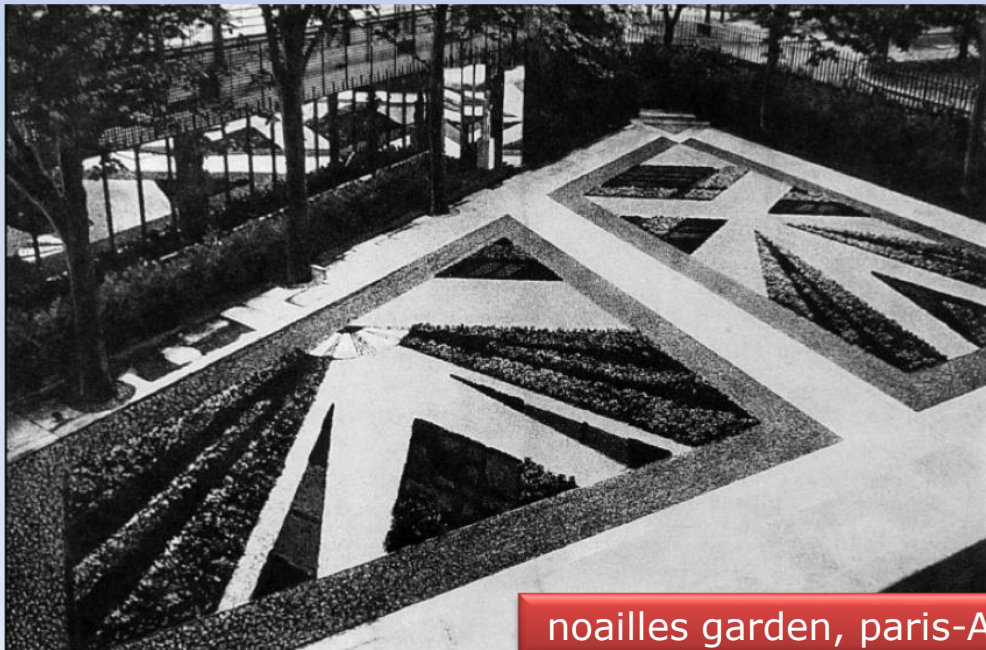
Kültürel bağlamda **modernizm**, 19. yüzyılda geleneksel anlamdaki edebi, sanatsal, sosyal organizasyon ve gündelik yaşamın geçerliliğini yitirdiği fikriyle ortaya çıkmıştır.

Modernist hareketin 19. yüzyıl ortasında Fransa'da ortaya çıktığı kabul edilir. Modernizm kabaca 1884-1914 yılları arasında hüküm sürmüştür. Temelde dayandığı fikir, geleneksel sanatlar, edebiyat, toplumsal kuruluşlar ve günlük yaşamın artık zamanını doldurduğu ve bu yüzden bunların bir kenara bırakılıp yeni bir kültür icat edilmesi gerektiğidir. Modernizm ticaretten felsefeye her şeyin sorgulanmasının gerekliliğini savunur. Böylelikle kültürün öğeleri yeni ve daha iyi olanla değiştirilebilir. Modernizme göre 20. yüzyılın ortaya çıkardığı yeni değişiklikler ve yenilikler kalıcıydı, aynı zamanda yeni oldukları için 'iyi' ve 'güzeldi' ve toplum dünya görüşünü bu öngörülere göre gözden geçirip uyarlamalıydı.

Peyzaj tasarımında Modernizm, mimarlık ve şehircilikteki modernist fikirler ve uygulamalardan etkilenmekle birlikte, kendine özgü bir anlama sahiptir. Tek faktörün yorumlanması ile ilgili bir tavır değil, sosyal, işlevsel, teknik ve sanatsal boyutları içeren karmaşık bir kavramdır. Ancak, Peyzaj Mimarlığında modernizmin etkileri diğer disiplinlere oranla daha geç ortaya çıkmasına rağmen oldukça etkili olmuştur. Peyza Mimarlığında modernizmden bahsedildiğinde 1915'ten sonraki ürünler kastedilir ve Peyzaj Mimarlığında modernist dönüşümün arkasında kübizm, sürrealizm, biyomorfizm, ya da konstrüktivizm gibi modern sanat akımları, modern mimariden gelen mekana ilişkin farklı fikirler ve dönemin sosyal ve kentsel bağlamı ile ilgili görüşler vardır. Peyzaj Mimarlığında ilk modernist tasarım olarak 1920'lerde Gabriel Guevrekian ve Andre-Paul Vera gibi ninarların Fransa'da yaptıkları bahçe tasarımlarında görülmektedir.

Gabriel Guevrekian-Villa Noailles

noailles garden, paris-Andre ve Paul Vera

SÜRREALİZM ve BİYOMORFİZM

Peyzaj tasarımında kübizmden sonraki en önemli etki sürrealizmden gelmektedir. 1920 ve 1930'lar süresince ürünleri görülen sürrealizm iki farklı anlayıştan kaynaklanmıştır. İlki, insanın bilinçaltından gelen bağımsız/soyut eserler, diğerleri de Salvador Dalı'nın resimlerindeki gibi bilinen objelerin değiştirilmesi ile oluşan nesnelere. Peyzaj mimarlığında sürrealizmin ideolojik birikimi değerlendirilmeksizin biyomorfik, yani biyoloji biliminin mikroskopik keşifleriyle görülmeye başlanan organik formlar ve şekiller kullanılmıştır. İsamu noyuchi, Burle Marx sürrealizm ve biyomorfizm akımının önemli temsilcilerinden, i oluşturmaktadır.

California Scenario – “The Spirit of the Lima Bean”-İsamu noyuchi

Burle Marx- Proje örnekleri